

Državni izpitni center

M 0 7 1 5 0 1 1 3 M

SPOMLADANSKI ROK
TAVASZI IDŐSZAK

GEOGRAFIJA

FÖLDRAJZ

NAVODILA ZA OCENJEVANJE

Ponedeljek, 4. junij 2007
2007. június 4., hétfő

SPLOŠNA MATURA
ÁLTALÁNOS ÉRETTSÉGI VIZSGA

Splošna navodila zunanjim ocenjevalcem

1. Zunanji ocenjevalec mora smiselno slediti navodilom za ocenjevanje, v katerih so zapisani moderirani odgovori za posamezen izpitni komplet.
2. Če kandidat poleg pravilne ugotovitve napiše še izključujočo, nepravilno trditev, se odgovor ovrednoti z nič (0) točkami.
3. Nejasne in nečitljive rešitve ter nejasni lastni popravki se ovrednotijo z nič (0) točkami.
4. Slovenska zemljepisna imena in geografski pojmi morajo biti v celoti poimenovani pravilno.
5. Pri tujih poimenovanjih naselbinskih in nenaselbinskih zemljepisnih imenih se dopušča zamenjava ali izpustitev ene črke.
6. Pri vprašanjih višjega nivoja (pojasnite, analizirajte, ovrednotite) so v rešitvah navedeni le elementi. Za pravilni odgovor se upošteva, če kandidat uporabi vsaj en element v smiselni besedni zvezi.

IZPITNA POLA 1**A1 – OBČA**

1. Izobare.
1 točka

2. Na Kredarici.
1 točka

3.

	A	B
<i>Območje</i>	ciklon, minimum, depresija	anticiklon, maksimum
<i>Zračni pritisk</i>	nizek, pod 1013 mb ali hPa (101,3 kPa)	visok, nad 1013 mb ali hPa (101,3 kPa)

Če kandidat zraven pravilno imenovanega območja napiše še pravilno ime je odgovor pravilen.
Za štiri pravilne odgovore **2 točki**, za tri ali dva odgovora pa **1 točko**.

4. *Podnevi*: Pravilni so vsi odgovori, pri katerih je puščica (smer vetra) usmerjena po pobočju navzgor, proti vrhu.
Ponoči: Pravilni so vsi odgovori, pri katerih je puščica (smer vetra) usmerjena po pobočju navzdol, proti nižini.
Za vsako pravilno vrisano smer vetra po **1 točko**, skupaj **2 točki**.
5. *Območje nad Atlantskim oceanom*: islandski minimum / islandski ciklon / islandska depresija.
Vpliv na vreme: Poslabšanje vremena / oblačno vreme / padavine / močnejši vetrovi / nastanek potujočih depresij / pozimi otoplitev / poleti ohladitev.
Območje nad osrednjo Azijo: sibirski maksimum / sibirski anticiklon.
Vpliv na vreme: Izboljšanje vremena / jasno / sončno vreme / suho / ohladitev / nižje temperature / pojav temperaturne inverzije / nastanek megle po dolinah in kotlinah.
Za pravilno napisano ime območja po **1 točko**, za ustrezno opisan vpliv na vreme pa še po **1 točko**.
Skupaj **4 točke**.

A2 – OBČA

6. *Reliefna oblika*: melišče.
Nastanek: Melišča nastajajo s kopičenjem preperelega gradiva pod strmimi stenami v visokogorju.
Za pravilno imenovano reliefno obliko **1 točka** in za opis nastanka **1 točka**, skupaj **2 točki**.
7. Reka, terciar, erozija.
Za dva pravilno obkrožena odgovora **1 točko**, za vse tri pravilno obkrožene odgovore pa **2 točki**.
8. V-dolina (rečna) – U-dolina (ledeniška).
Rečni relief – ledeniški relief.
Dolina je ozka – dolina je široka (bolj uravnano dno dolina).
Pobočja so položnejša – pobočja so zelo strma.
Malo akumuliranega materiala, le ob zunanjih zavojih reke – veliko morenskega gradiva.
Na sliki je samo reka – vidno je zaježitveno ledeniško jezero.
Reka teče v svoji enotni strugi – reka se cepi v več rokavov.
Za dve napisani razliki pokrajine **1 točko**, za vse tri napisane razlike **2 točki**.
9. Ni potreb po gradnji vlečnic / manjše infrastrukturne zahteve pri teku na smučeh.
Krčenje gozda je manjše.
Proge za smučarski tek so večinoma v ravnini, zato pri krčenju gozda ni erozije.
Za potrebe zasneževanja pri alpskem smučanju nastajajo akumulacijska jezera, večje potrebe po vodi.
Je bolj v sozvočju z naravo in povzroča manjše onesnaževanje, ker ni vlečnic in je manj množična oblika rekreacije kakor alpsko smučanje.
Za pravilno pojasnjen odgovor **1 točko**.

10. *Poljedelstvo*: Na dnu ledeniških dolin se na produ lahko izoblikuje rodovitna prst. / Na ledeniškem drobirju (morenah) se razvijejo slabo rodovite prsti, ki niso primerne za njive, ampak kvečjemu za travnike. Malo je ravnih površin, primernih za poljedelstvo.
Izraba vodne energije: V ledeniškem površju so dobre možnosti za gradnjo hidroelektrarn, saj so reke zelo vodnate, zlasti spomladi in poleti, ko se topi sneg in se tali led, ter imajo velik strmec.
Promet: Ledeniške doline so široke, zato je lažja gradnja prometnic. / Ledeniško preoblikovana pokrajina je s svojimi strmimi pobočji, pragovi in nakopičenimi morenami ponavadi ovira za gradnjo prometnic. Posebno nevarni so pogosti plazovi zaradi velikih strmin.
Za vsak smiselno pojasnjen vpliv (pozitivni ali negativni) na gospodarsko dejavnost 1 točka, skupaj 3 točke.

B1 – SVET

11. A – Peru
 B – Ekvador
 C – Paragvaj
 D – Bolivija
Za štiri pravilno ugotovljene države 2 točki, za dve ali tri 1 točka.
12. Obalni pas / costa.
1 točka
13. Hitra rast marginalnih naselij / pomanjkanje stanovanj / premalo delovnih mest / velika brezposelnost / problemi z mestoslužnimi funkcijami / prometni problemi / slaba komunalna opremljenost / problemi oskrbe z vodo / močno onesnaževanje / stopnja kriminala je povečana.
Za pravilno opisane tri probleme 2 točki, za dva problema 1 točka.
14. B
 Rudarstvo, kmetijstvo (živinoreja).
Rudarstvo: Velika večina dobička odteka v tujino. / Dobiček je v rokah bogate (belske) manjšine, ki premalo vlaga v družbeni razvoj. / Lastniki rudnikov so tujci (bogataši). / Uvajanje novih tehnologij. / Izčrpanost rudnega bogastva.
Kmetijstvo (živinoreja): Večina zemlje je v rokah veleposestnikov. / Večina indijanskega prebivalstva nima lastne zemlje ali pa so kmečki najemniki (peoni). / Povečan delež tržnega kmetijstva. / Uvajanje novih kulturnih rastlin (pšenica).
Za pravilno napisano črko 1 točka, za obe pravilno napisani gospodarski panogi 1 točka in za smiseln opis 1 točka, skupaj 3 točke.
15. *Razlogi*: Naravne lepote gorskega sveta (Andov) / kulturnozgodovinski spomeniki / obisk inkovskih mest (Machu Picchu, Cuzco) / obisk jezera Titicaca / izkopenine predinkovskih civilizacij / vodenje v tropski deževni gozd.
Pozitivne spremembe: Razvoj infrastrukture / nova delovna mesta / razvoj gospodarstva za potrebe turizma / večji razvoj kmetijstva / dopolnilni dohodek za lokalno prebivalstvo / višji dohodek države / dvig življenjskega standarda.
Za dva navedena vzroka 1 točka, za navedeno pozitivno spremembo 1 točka, skupaj 2 točki.

B2 – SVET

16. spušča / greza / suši / segreva
 250 (upoštevamo vse količine pod 250)
 puščavsko / polpuščavsko
Za tri pravilne odgovore 2 točki, za dva 1 točka.
17. B – A – C
Za tri pravilno vpisane črke 2 točki, za dve ali eno 1 točka.

18. Voda je ujeta med neprepustne plasti. / Je vrsta podzemeljske vode. / Je rahlo slana. / Ima nekoliko višjo temperaturo. / Je fosilna voda. / Je pod pritiskom.
Za dva pravilna odgovora **2 točki**, za enega **1 točka**.

19. Brisbane, Perth.
Za oba pravilna odgovora **2 točki**, za enega **1 točka**.

20. Pasovi naravnega rastlinstva so:

tropski deževni gozd / vlažni tropski gozd / svetli tropski gozd / mangrova / monsunski gozd	ali	puščavsko rastlinstvo / scrub
savansko rastlinstvo / savana		stepsko rastlinstvo / stepa
stepsko rastlinstvo / stepa		savansko rastlinstvo / savana
puščavsko rastlinstvo / scrub		tropski deževni gozd / vlažni tropski gozd / svetli tropski gozd / mangrova / monsunski gozd

Za štiri ali tri pravilne odgovore **2 točki**, za dva **1 točka**.

C1 – EVROPA

21. Švedska
Islandija
Danska
Finska
Norveška
Za pet pravih odgovorov **2 točki**, za tri ali štiri **1 točka**.

22. Višje temperature / ravninski relief / plovne poti odprte skozi vse leto / nahajališča železove rude.
Za vsak pravilno naveden naravnogeografski vzrok **1 točka**, skupaj **2 točki**.

23. Nižje cene surovin in polizdelkov / nekonkurenčna cena švedske železove rude.
1 točka

24. B – starejša industrijska pokrajina
A – novejša industrijska pokrajina
Za oba pravilna odgovora **1 točka**.

25. 1 – 2 – 2 – 1
Za štiri pravilne odgovore **2 točki**, za tri ali dva **1 točka**.

26. Finska kot visoko razvita država ne izvažata toliko surovin in polizdelkov / izvoz proizvodov, ki zahtevajo veliko znanja in izpopolnjene tehnologije / vlaganje v znanje in razvoj / načrtno urejanje gozdov zaradi skrbi glede pretirane sečnje / nižja cena lesa v državah, ki izvažajo les.
Za vsak pravilno pojasnjen vzrok **1 točka**, skupaj **2 točki**.

C2 – EVROPA

27. Terciarni sektor, storitvene dejavnosti (storitve).
1 točka

28. Francija
Grčija
Turčija
Za pravilno vpisane vse tri države **2 točki**, za dve ali eno **1 točka**.

29. A Solun
B 2917 m
C Tesalija, Tesalijska nižina
D Korintski prekop
E Peloponez
F Atene

Za šest ali pet pravih odgovorov 3 točke, za štiri ali tri pravilne odgovore 2 točki, za dva odgovora pa 1 točka.

30. Veliko novih delovnih mest. / Boljše možnosti za razvoj drugih gospodarskih panog: gradbeništvo, živilska industrija, lesno-predelovalna industrija, tekstilna industrija. / Boljše možnosti za oskrbo domačega prebivalstva: trgovine, restavracije, zabavišča. / Izboljšanje zdravstvene oskrbe. / Hitrejši razvoj prometnega omrežja in celotne infrastrukture. / Večja prepoznavnost države v svetu.

Za vsak smiselno pravi opis 1 točka, skupaj 2 točki.

31. – *Obalni predeli:*

Gospodarske značilnosti: Tu je velika večina upravnih in gospodarskih središč (tudi največji mesti Atene in Solun) / obale so območja množičnega turizma, pomorskega prometa in ribolova / so gospodarsko najrazvitejši del Grčije.

Prebivalstvene značilnosti: So območja priseljevanja in zgoščevanja prebivalstva.

- *Gorata notranjost:*

Gospodarske značilnosti: Ta območja zelo zaostajajo v razvoju, je območje ekstenzivnega samooskrbnega kmetijstva / drugih gospodarskih dejavnosti pa skoraj ni / je območje deagrarizacije.

Prebivalstvene značilnosti: Je območje depopulacije in staranja ter izseljevanja prebivalstva.

Za vse štiri pravilne odgovore 2 točki, za tri ali dva odgovora pa 1 točka.

IZPITNA POLA 2**D1 – SLOVENIJA**

1. Relief.
1 točka

2.

Oznaka	Bioklimatski višinski pas	Skupina rastlinstva
A	alpski pas	
B		ruševje (alpsko grmičevje)
C	višji gorski pas	mešani gozd, iglasti gozd
D		

Za štiri odgovore 2 točki, za tri ali dva odgovora pa 1 točka.

3. Med 1600 in 1800 m.
1 točka
4. *Sprememba:* ogozdovanje / zaraščanje pašnikov / večanje deleža gozdov / zmanjša se delež pašnikov.
Vzrok: opuščanje košnje in paše / deagrarizacija zaradi odseljavanja / ostaja pretežno ostarelo prebivalstvo, ki ne zmore več obdelovati zemlje.
Za navedbo spremembe (zemljiška kategorija) in opisa vzroka po 1 točka, skupaj 2 točki.
5. A: turizem (gorski turizem, planinarjenje, alpinizem, smučarski turizem).
Pojasnitev: slikovita gorata pokrajina z razglednimi vrhovi, čist zrak, neokrnjena narava, strme gorske stene, dolžina snežne odeje.
C: gozdarstvo / turizem (smučarski, gorski, zimski).
Pojasnitev (gozdarstvo): območje tega pasu je pretežno poraslo z gozdom, tu je še primerna temperatura za rast gozda, večji naklon pobočij onemogoča poljedelstvo.
Pojasnitev (turizem): primerni nakloni za smučarske proge, dolžina trajanja snežne odeje.
Za štiri odgovore 2 točki, za tri ali dva odgovora pa 1 točka.
6. *Pojav:* mrazišče / rastlinski (vegetacijski) obrat / temperaturni obrat (inverzija).
Nastanek: Na dnu kotanje se zadržuje zelo hladen zrak in pride do temperaturnega obrata. / Na dnu dolgo obleži sneg, ki še dodatno ohlaja kotanjo. / Po pobočju navzgor temperatura narašča.
Za navedbo pojava 1 točka in za nastanek 1 točka, skupaj 2 točki.

D2 – SLOVENIJA

7. Terciarni sektor, storitvene dejavnosti (storitve).
1 točka
8. cestni promet
železniški promet
zračni, letalski promet
vodni promet / pomorski promet (morski) / ladijski promet
Za štiri pravilne vrste prometa dobi kandidat 2 točki, za tri ali dve vrsti prometa pa 1 točko.
9. *Kraj:* Zidani Most
Reki: Sava in Savinja
1 točka za pravilno napisan kraj in še 1 točka za obe poimenovani reki. Skupaj 2 točki.
10. Krško.
1 točka
11. Slabo urejen javni promet (malo povezav, drag prevoz, počasnejši prevoz). / Veliko dnevnih migrantov. / Dokaj nizka stopnja urbanizacije, veliko ljudi živi na podeželju. / Razgiban relief z razpršeno poselitvijo in slabo prometno dostopnostjo. / Avto kot statusni simbol. / Močna suburbanizacija. / Cenovno bolj dostopni avtomobili.
Za vsak smiselno pojasnjen vzrok po 1 točka, skupaj 2 točki.

12. Izboljšanje javnega prometa (železniškega in avtobusnega; mestnega, primestnega, nižje cene). / Zapora mestnih središč za avtomobilski promet. / Boljša urejenost kolesarskih stez. / Prepoved vožnje za avtomobile brez katalizatorja (strožja zakonodaja). / Pospeševati uporabo alternativnih pogonskih virov (avtomobili na električni pogon ali sončno energijo).
Za vsak smiselno opisan ukrep po 1 točka, skupaj **2 točki**.

E1 – MADŽARSKA

13. Dunántúli-dombság, Alpokalja, Dunántúli-középhegység, Kisalföld.
Za 3 oz. 4 pravilne odgovore damo 1 točko, manj je 0 točk.
14. Dunántúli-dombság, Alpokalja
Za oba pravilna odgovora damo 1 točko, manj je 0 točk.
15. nyugati, keleti, Írott-kő.
Za 3 pravilne odgovore damo 2 točki, za 2 pravilna odgovora 1 točko, manj je 0 točk.

16.

	Soproni-hegység	Kőszegi-hegység
keletkezése	<i>Óidő ali paleozoik</i>	<i>Középidő ali mezozoik</i>
kőzetanyaga	<i>gneisz (csillámpala, metamorf kőzet)</i>	<i>kristályos palák (metamorf kőzet), fölül üledékes kőzetek</i>

Za 4 pravilne odgovore damo 3 točke, za 3 odgovore 2 točki, za 1, oz. 2 odgovora pa 1 točko.

17. Pri podnebju upošteva nižje temperature in višjo količino padavin. Pri vodovju poudari bogato hidrografsko omrežje.
Za pravilno razlago damo 3 točke, za pomanjkljivo razlago ali za 3 kratke opise damo 2 točki, za opise dveh ali ene značilnosti damo 1 točko.

E2 – MADŽARSKA

18. kb. 35 %.
Za pravilno izbiro damo 1 točko.
19. Halmazfalu, utcásfalu, sakktábla alaprajzú falu
Za 3 pravilne odgovore damo 2 točki, za 2 pravilna odgovora 1 točko, manj je 0 točk.
20. Za opis tipa vasi damo 1 točko, za obdobje nastanka 1 točko, skupaj največ 2 točki.
21. Alföld, Duna-Tisza köze, Tiszántúl
Za pravilni odgovor damo 1 točko.
22. Za opis damo 2 točki, za drugi del odgovora tudi 2 točki, skupaj največ 4 točke.
Oba pomanjkljiva odgovora ocenimo z 1 točko.